

**A Kúria  
mint felülvizsgálati bíróság  
ítélete**

**Az ügy száma:** Gfv.VII.30.075/2019/6.

**A tanács tagjai:** . Vezekényi Ursula a tanács elnöke

. Tibold Ágnes előadó bíró

. Csesznok Judit Anna bíró

**A felperes:**

**A felperes képviselője:** Radnay és Virág Ügyvédi Iroda ügyintéző:  
dr. Virág Andrea ügyvéd)

**Az alperes:**

**Az alperes képviselője:** Lovászi-Tóth Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr.  
Lovászi-Tóth Ádám ügyvéd

**A per tárgya:** jognyilatkozat pótlása

**A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:** alperes

**A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:** Fővárosi  
Ítéltábla, 16.Gf.40.319/2018/5. számú ítélet

**Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:** Fővárosi  
Törvényszék, 9.G.41.675/2017/14. számú ítélet

**Rendelkező rész**

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.270.000 (egymillió-kétszázhetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget;

megállapítja, hogy a le nem rótt 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

**Indokolás**

**A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**

- [1] A felperes „Meglévő szőlő- és borfeldolgozó építészeti és technológiai korszerűsítése, változatlan kapacitás mellett” elnevezéssel benyújtott pályázata alapján a felperes és az alperes jogelődje (a továbbiakban: alperes) 2004. szeptember 16-án

támogatási szerződést kötöttek. Aszerint az alperes támogatóként a kedvezményezett felperesnek a beruházás költségeinek részbeni megtérítésére, utófinanszírozás keretében 217.495.192 Ft összegű, vissza nem térítendő SAPARD támogatást nyújt. A felperes által megvalósítandó beruházás akkor minősül befejezettnek, ha a szerződés és a pályázat szerinti cél az ott meghatározottak, a szükséges engedélyek és előírások szerint teljesült, és az alperes a felperes zárójelentését elfogadta. A beruházást a felperesnek a szerződés szerinti ütemezésben kellett megvalósítania. Az ütemezés, az ún. „mérőföldkövek” határidejét többször módosították, a VII. mérőföldkő kivitelezését 2006. augusztus 30. napján, a VIII. záró mérőföldkőét 2006. szeptember 8. napján határozták meg. A felperes kötelezettségvállalása kiterjedt arra is, hogy a megvalósult beruházást az amortizációs időn belül, de legalább öt évig a vonatkozó engedélyek, előírások betartásával üzemeltesse.

- [2] A szerződés elállási jogot biztosított az alperes részére többek között azokban az esetben, ha a felperes a SAPARD 2002. és 2003. évi Éves Pénzügyi Megállapodás kihirdetéséről szóló 161/2003. (X.13.) Korm. rendeletben meghatározott csalást elkövette, vagy ha a pályázatával, a támogatás igénylésével, a projekt megvalósításával kapcsolatban bűncselekményt követett el. Alperes elállása esetén a felperes kötelessé válik az igénybe vett támogatási összeg elálláskor érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű kamattal történő visszafizetésére.
- [3] A felperes visszafizetési kötelezettségének egyik biztosítékeként a szerződés a felperes ingatlanára jelzálogjog bejegyzését írta elő az alperes javára a támogatási összeg és járulékai erejéig. A jelzálogjogot alapító szerződés értelmében a jelzálogjog akkor szűnhet csak meg, ha a felperes a támogatási szerződés alapján fennálló valamennyi kötelezettségét teljesítette. A zálogjogosult a jelzálogjog megszűnését követő 15 napon belül köteles az ingatlan-nyilvántartási törléshez szükséges nyilatkozat kiadására.
- [4] A felperes a VII. mérőföldkőhöz tartozó elszámolását 2006. augusztus 30-án nyújtotta be az alpereshez, kérve az arra eső támogatási összeg kifizetését. Az alperes 2006. október 11-én helyszíni ellenőrzést tartott, és ennek során megállapította, hogy az adott ütemben tervezett berendezéseket csak részben szállították le, ezért a beruházás céljának megvalósulását veszélyeztetve látta. Szabálytalansági eljárást kezdeményezett, azonban - figyelemmel arra, hogy a 2006. október 27-én tartott rendkívüli ellenőrzésen megállapítást nyert, miszerint valamennyi berendezés leszállításra került - a szabálytalansági eljárást megszüntette. A felperes 2006. szeptember 8-án terjesztette elő a VIII. mérőföldkővel kapcsolatos záró elszámolását és a fennmaradó támogatási összeg kifizetésének igénylését.
- [5] Az Európai Csalás Elleni Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) 2006. december 13-án állampolgári bejelentés alapján vizsgálatot rendelt el, amelynek alapján arra következtetett, hogy szabálytalanság történt. Azt tanácsolta az alperesnek, hogy a kifizetéseket

függeszse fel, kezdeményezze a már kifizetett támogatási összeg behajtását és tegyen feljelentést. Az alperes 2007-ben ezért újabb szabálytalansági eljárást indított, a kifizetéseket felfüggesztette és feljelentést tett.

- [6] A felperes a VII. és VIII. mér földkőhöz tartozó támogatási összeg kifizetése iránt pert kezdeményezett az alperessel szemben (a továbbiakban: korábbi per), amelynek eredményeként a bíróság a 2009. június 4-én jogerőre emelkedett ítéletével kötelezte az alperest a fennmaradó 92.398.235 Ft támogatási összeg és késedelmi kamatai felperes részére történő megfizetésére.
- [7] A Fővárosi Törvényszék a 2013. szeptember 19-én kelt 25.Bf.7259/2013/9. számú jogerős ítéletében megállapította, hogy a felperes vezető tisztségviselője a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 396. § (7) bekezdésébe ütköző költségvetési csalás büntettét követte el, amelyért megrovásban részesítette. A jogerős ítélet megállapította, a felperes vezető tisztségviselőjét terhelte a felelősség az általa benyújtott okiratok valóságtartalmáért. Az abban foglaltakkal szemben a külföldön gyártott gépek nem készültek még el, és a Magyarországon gyártott gépeket sem szállították le a telephelyre, amikor a nyilatkozatot megtette. A bűncselekmény kapcsán kár, vagyoni hátrány nem következett be, a sértett jogtárgy alapján a felperes törvényes képviselője inkább a közbizalom elleni bűncselekményt követett el, amelynek konkrét sértettje nincs, ezért az alperes magánfélként bejelentett követelését a büntetőeljárásban nem találta elbírálhatónak.
- [8] Az alperes a 2014. december 10-én kelt nyilatkozatával elállt a támogatási szerződéstől. Az elállás okaként azt jelölte meg, hogy a felperes a támogatási szerződésben foglalt kötelezettségét nem teljesítette. Ismertette a Hivatal összefoglalójában megállapítottakat, és hivatkozott a támogatási szerződés azon rendelkezésére, amely szerint jogosult az elállásra, ha a kedvezményezett a pályázatával, a támogatás igénylésével, illetve a projekt megvalósításával összefüggésben bűncselekményt követ el. Felhívta a felperest a kamatokkal növelt támogatási összeg visszafizetésére.
- [9] Az alperes a felperes által igényelt jelzálogjog törléséhez szükséges nyilatkozat kiadását azzal az indokkal tagadta meg, hogy a szerződéses biztosíték mindaddig fennáll, amíg a támogatási szerződés alapján a visszakövetelés igénye is fennáll.

#### **A kereseti kérelem és az alperes védekezése**

- [10] A felperes módosított keresetében az alperes ingatlanra bejegyzett jelzálogjog törléséhez szükséges hozzájáruló nyilatkozatának ítélettel való pótlását kérte. Álláspontja szerint a támogatási szerződés a kölcsönös teljesítésekkel megszűnt, ezért attól az alperes jogszerűen már nem állhatott el, de ezen felül az aránytalan szankciónak is minősül. Hangsúlyozta, a 2006. október

27-i rendkívüli helyszíni ellenőrzés szerint a korábban észlelt szabálytalanságot orvosolták, ezt követően az alperes a szabálytalansági eljárást megszüntette. A felperes vezető tisztségviselőjére az általa elkövetett bűncselekmény miatt a bíróság a legenyhébb büntetést szabta ki.

- [11] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, a szerződés nem szűnt meg, bűncselekmény elkövetésével a felperes szerződéses kötelezettsége jogszerűen nem volt teljesíthető, ezért a teljesítéshez fűződő hatály nem állhatott be. A bűncselekményre tekintettel az elállás a szerződésszegés mértékével arányos szankció, hiszen a felperes bűncselekmény útján szerezte meg a támogatásra való jogosultságot. Az arányosság elve a 817/2004/EK rendelet (a továbbiakban: EK rendelet) 73. cikkével összhangban teljesült. Az alkalmazandó szankció kiválasztásának joga az alperes mérlegelési jogkörébe tartozik.

### **Az első- és másodfokú ítélet**

- [12] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott ítéletével az alperes szerződéses nyilatkozatát pótolva feljogosította a felperest, hogy a perbeli ingatlanra az alperes jogelődjének javára a támogatási összeg és járulékai erejéig bejegyzett jelzálogjog törlését kérje az ingatlanügyi hatóságtól.
- [13] Döntését azzal indokolta, hogy az alperest elállási jog csak a szerződés hatálya alatt illette meg, azonban az alperes az elállási nyilatkozatát a kölcsönös teljesítéssel megszüntetett szerződés hatályának megszűnése után tette meg. Ezt követően az elsőfokú bíróság kifejtette, az 53/2001. (VIII. 17.) FVM rendelet (a továbbiakban: FVM rendelet) 8. 2. 9. pontja első bekezdésének és az EK rendelet 73. cikkének értelmében az előírt szankciókra vonatkozó követelmény a hatékonyság, az arányosság és a visszatartó erő. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes által alkalmazott szankció nem arányos, mivel a támogatás célja egészében megvalósult, a felperes szerződésszerűen elszámolt, és a támogatási cél a fenntartási időszakban is teljesült. Az utolsó két szakasz (mérőföldkő) támogatási összegének kifizetésekor az alperes jogelődje által is elismerten hiányosság már nem állt fenn. Mindezt az alperes a jelzálogjog törléséhez szükséges szerződéses nyilatkozat kiadását jogos ok nélkül tagadta meg, ezért a nyilatkozatát a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 295. §-a alapján a bíróság pótolta.
- [14] Az alperes fellebbezése és a felperes indokolás ellen benyújtott csatlakozó fellebbezése folytán eljáró ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben eltérő indokolással helybenhagyta.
- [15] Az ítélőtábla rögzítette, a jelen ügyben nem zárja ki res iudicata annak vizsgálatát, hogy a felperes teljesítette-e a szerződést, illetve az alperes jogszerűen gyakorolta-e az elállási jogát. A korábbi perben eljáró bíróság a felperes teljesítését azon okból tekintette szerződésszerűnek, mert akkor az alperes nem állapított

meg olyan szabálytalanságot, amely megalapozta volna a szerződéstől való elállását. A büntetőeljárás azonban a felek viszonyában új helyzetet teremtett, hiszen a támogatási szerződés VII.1) 1) pontja szerint a támogató akkor jogosult a szerződéstől elállni, ha a kedvezményezett a pályázatával, a támogatás igénylésével, a projekt megvalósításával kapcsolatosan bűncselekményt követ el. Mivel a bűncselekmény megállapítása bíróság hatáskörébe tartozik, a büntetőeljárás folyamatban léte alatt a támogatási szerződés sem szűnhetett meg. A büntetőeljárás 2013. szeptember 19-én fejeződött be, az alperes tehát az elállási jogát a támogatási szerződés hatálya alatt gyakorolta.

- [16] Ezt követően az ítéletábra azt vizsgálta, hogy arányos szankciót alkalmazott-e az alperes az elállás gyakorlásával, figyelemmel az EK rendelet 73. cikkére. Az ítéletábra egyetértett az elsőfokú bíróság e körben elfoglalt álláspontjával, amelyet kiegészített azzal, hogy a megállapított bűncselekmény súlya nem áll arányban az elálláshoz kapcsolódó azon jogkövetkezménnyel, miszerint a felperes a teljes egészében megvalósult és jelenleg is működő beruházás kapcsán kötelessé válna az igénybe vett teljes támogatási összeg kamattal növelt visszafizetésére, még kevésbé azzal, hogy ilyen mértékű visszafizetési kötelezettség a felperes felszámolásához, a munkahelyek megszűnéséhez vezethet. Nem a beruházás valósult meg a bűncselekménnyel, a felperes a támogatásra való jogosultságot nem a bűncselekménnyel, hanem a teljesítéssel szerezte meg, és a gépek, berendezések hamis okiratokkal lefedett hiányát rövid időn belül pótolta. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes törvényes képviselőjének terhére megállapított bűncselekmény nem befolyásolta teljesítést. Az alperes a korábbi perben maga is elismerte, hogy a felperes a támogatást a beruházásra fordította, ezáltal Magyarország pénzügyi érdekeinek sérelme nem állapítható meg.
- [17] Az ítéletábra álláspontja szerint az elállás szankciójának alkalmazása a hatékonyság elvébe is ütközik. Nem minősülhet hatékonnak az a szankció, amely a beruházási cél teljes megvalósulását követően a fent említett súlyos gazdasági következményekkel járhat, és amelynek alkalmazására az annak alapjául szolgáló bűncselekmény jogerős megállapítását követő több mint egy év elteltével került sor.
- [18] A támogatási szerződés értelmében az alperesnek csak jogosultsága, de nem kötelezettsége szabálytalanság esetén az elállás. Az alperes Szabálytalanságkezelési eljárásrendjének 1.9. pontjában rögzített szankció-rendszer szerint más szankció alkalmazására is a lehetőség lett volna. Mindebből következik, hogy az alperes által alkalmazott, rendeltetésellenesen gyakorolt, az arányosság és a hatékonyság követelményét sértő elállás a szerződés felbontásának joghatása kiváltására alkalmatlan volt, ezért a felperest nem terheli a támogatási szerződésben az elálláshoz kapcsolt jogkövetkezmény. Az elsőfokú bíróság erre tekintettel helyesen pótolta az alperes jognyilatkozatát.

## **A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**

- [19] Az alperes felülvizsgálati kérelmében - tartalma szerint - a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a keresetet elutasító döntés hozatalát kérte. Állította, a jogerős ítélet az rPtk. 320. § (1) bekezdését sérti. A felülvizsgálati tárgyaláson a felülvizsgálati kérelmét kiegészítette, és hivatkozott az EK rendelet 73. cikkének megsértésére is.
- [20] Alperes álláspontja szerint mindkét fokon eljáró bíróság tévedett akkor, amikor úgy ítélte meg, hogy a felperesi ügyvezető által elkövetett bűncselekménynek nem volt hatása a felperesi teljesítésre, ugyanis a szerződésszerű teljesítés feltétele volt a határidőn belüli teljesítés, amely nem valósult meg. A hamis tartalmú okiratokkal a felperes azt kívánta igazolni, hogy a berendezések a vállalt határidőben leszállításra kerültek, és ugyan a ismételt helyszíni ellenőrzéskor azok már valóban a felperesnél voltak, azonban határidőn túl érkeztek meg a felpereshez. A felperes tehát nem teljesített szerződésszerűen, és a szerződésszerű teljesítés látszatának eléréséhez követte el a felperes ügyvezetője a bűncselekményt. A hamis okiratok hiányában megállapítása került volna a szerződésszegés, és nem zárták volna le a szabálytalansági eljárást.
- [21] Az elállási nyilatkozatában az alperes arra hivatkozott, hogy a felperes valótlan tartalmú nyilatkozatokat tett annak érdekében, hogy a támogatásra jogosulttá váljon, ami megállapításra került a büntetőeljárásban. Hiába valósult meg ezért a támogatási szerződés célja, a szerződésszerű teljesítés bűncselekmény útján valósult meg, ezért az alperes jogszerűen gyakorolta az elállási jogát.
- [22] Tekintettel arra, hogy a támogatás közpénzből történik, így nem állapítható meg az elállási jog rendeltetésellenes gyakorlása aránytalanságra és arra hivatkozással, hogy az nem hatékony. Az alperes álláspontja szerint nem lehet súlyozni a bűncselekmények között aszerint, hogy melyik bűncselekményhez fűződhet az elállás joga.
- [23] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasítását, annak hiányában a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Hangsúlyozta, az alperes az rPtk. 320. § (1) bekezdésén kívül más jogszabálysértésre, így az EK rendelet 73. cikkére nem hivatkozott, ezért a jogerős ítélet azon megállapításai, amelyek az arányosság és hatékonyság követelményét sértő rendeltetésellenes elállásra vonatkoznak, a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálhatók. A felülvizsgálati kérelem nem tartalmaz a bizonyítékok felülmérlegelését lehetővé tevő jogszabályi hivatkozást sem.

## **A Kúria döntése és jogi indokai**

- [24] A felülvizsgálati ellenkérelemben írtakkal szemben, nem állnak fenn

a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának a feltételei, mert az megfelel az rPp. 272. § (2) bekezdésében és az azt értelmező, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK véleményben írt tartalmi követelményeknek. Az alperes megjelölte a megsértettnek tekintett jogszabályhelyet (rPtk. 320. §), és előadta azokat az indokokat is, amelyek megítélésre szerint a jogszabálysértést megalapozzák, ezért a Kúria afelülvizsgálati kérelmet érdemben bírálta el.

- [25] Az rPp. 272. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére, a másodfokú határozat közlésétől számított hatvan nap áll rendelkezésre. A törvényben megállapított határidő nem hosszabbítható meg, azt a Kúria sem engedélyezheti. A 60 napon túl, a felülvizsgálati tárgyaláson előadott - a határidőben benyújtott felülvizsgálati kérelemben nem szereplő - további hivatkozás, a jogerős ítélet EK rendelet 73. cikkébe ütközése érdemben nem volt vizsgálható. A Kúria ezért a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a joghatályos felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az abban megjelölt okból nem találta jogszabálysértőnek.
- [26] Az alperes a joghatályos felülvizsgálati kérelmében megsértett jogszabályhelyként kizárólag az rPtk. 320. § (1) bekezdésének megsértésére hivatkozott. Aszerint, aki szerződésnél vagy jogszabálynál fogva elállásra jogosult, e jogát a másik félhez intézett nyilatkozattal gyakorolja. Az elállás a szerződést felbontja.
- [27] A felülvizsgálati kérelem tartalmára tekintettel csak az rögzíthető, hogy a jogerős ítéletben is megállapítottak szerint nem volt vitatott a perben, hogy jogszabály [az FVM rendelet 8.2.9. pontja] és a támogatási szerződés VII. 1) 1) pontja az alperes számára elállási jogot biztosított arra az esetre, ha a kedvezményezett a projekt megvalósításával összefüggésben bűncselekményt követ el. Ugyanakkor az alperes a törvényi határidőn belül előterjesztett felülvizsgálati kérelmében megsértett jogszabályhelyként sem az EK rendeletet, sem az rPp. 206. §-át nem tüntette fel, holott a jogerős döntés - e körben egyetértve az elsőfokú ítéletben írtakkal - a rendelkezésre álló adatok, bizonyítékok mérlegelésével azon alapult, hogy az alperes az őt megillető elállási jogot az adott esetben rendeltetésellenesen, az arányosság és a hatékonyság követelményének megsértésével gyakorolta. Ezen jogszabályhelyek megjelölése, és az ezekkel kapcsolatos érvelés előadása esetén lenne a Kúria abban a helyzetben, hogy érdemben állást foglaljon abban a kérdésben, miszerint a perben eljáró bíróságok jogszerűen értelmezték-e az irányelv rendelkezéseit, azon belül elsődlegesen a 73. cikkben írtakat, és mérlegelésük jogszabálysértő volt-e.
- [28] Mindezért a Kúria csak utal arra, abban az esetben, ha az alperes határidőben hivatkozik a fentiekre, ez sem biztos, hogy eredményre vezetett volna, figyelemmel a Kúria következetes gyakorlatára,

miszerint a felülvizsgálati eljárásban felülmérlegelésre csak kivételesen, igen szűk körben van lehetőség. A tényállás tisztázása, a bizonyítékok mérlegelése és értékelése a jogerős ítéletet hozó bíróság feladatkörébe tartozik. Jogszabálysértést a bizonyítékok iratellenes, illetve kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg (BH1999. 44.). Nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek pedig csak az minősíthető, amikor a bizonyítékokból kizárólag egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (BH2013.119; BH2006.403). Ennek valószínűsége a közvetlenség alapelvének betartásával lefolytatott első- és másodfokú eljárásban eljáró bíróságok mérlegelésén nyugvó, azonos érveken alapuló döntése esetén igen csekély, figyelemmel arra is, hogy az alperes felülvizsgálati kérelmében iratellenességre nem hivatkozott.

- [29] Mindezek alapján a Kúria a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértés nélkül hozott jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

## **Záró rész**

- [30] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelemre tekintettel az alperes köteles a felperes jogi képviseleti díjból álló eljárási költségének megfizetésére az rPp. 78. § (1) bekezdése szerint. Ennek összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (3), (5) és (6) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján, áfával növelten, a kifejtett jogi képviseleti munkával arányos, mérsékelt összegben határozta meg. Az alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.
- [31] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.
- [32] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes sk. előadó bíró, Dr. Csesznok Judit Anna sk.bíró